

Галяга А.С.

студентка,

*Науковий керівник: Рашковська І.В.
кандидат психологічних наук, доцент,
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова*

СКЛАДНОСТІ СПІЛКУВАННЯ ПІДЛІТКІВ З БАТЬКАМИ

*Якщо ви хочете, аби підліток прийшов
до вас по допомогу, відкрив вам свою душу, –
бережіть саме ті куточки його душі, дотик до яких
він сприймає особливо хворобливо.*

В. Сухомлинський

Періодом становлення якісно нових взаємин із дорослими є *підлітковий вік*. В сучасній психологічній літературі він оцінюється як один з критичних періодів розвитку, який пов'язаний з кардинальними перетвореннями у сфері свідомості, діяльності, системі взаємостосунків індивіда.

Проблема спілкування підлітків описана в працях багатьох педагогів і психологів, але в сучасній дійсності саме спілкування з батьками є дуже великим аспектом. Так як гармонійна взаємодія підлітків з батьками обумовлює його сприятливе ставлення до самого себе і до оточуючого світу, надає віру в себе, в суспільні цінності і власну досконалість.

Великого значення набуває створення сприятливого клімату у взаємовідносинах «дорослий – підліток», а саме: формування стосунки дружнього характеру, співпраця із взаємоповагою, довірою, допомогою. Контакткування з батьками дозволить підлітку бути помічником, товаришем у різних справах, що в результаті допоможе першим стати для нього взірцем і другом. Е. Маккобі вважає, що тривалість батьківського впливу визначається міцністю їх відносин із підлітком, ступенем поваги батьків до її особистості, наявністю довіри між членами сім'ї. У деяких випадках батьки пригнічують особистість своєї дитини, у інших – сприяють її гармонічному розвитку. Взаємодія з батьками дозволяє їм тренувати й вдосконалювати соціальні навички, необхідні для комфортного існування в соціумі [4].

Відомий психолог О. М. Леонтьєв вважав підлітковий період другим (після дошкільного) народженням особистості. Його ознакою є досить високий рівень самостійності, здатності до самовдосконалення і самовиховання, регулювання своєї діяльності на основі поставленої мети. Істотним моментом формування системи саморегуляції поведінки, стосунків з оточуючими у підлітковому віці є інтенсивний розвиток й упорядкування ціннісних орієнтацій, які виступають узагальненою характеристикою і показником реального процесу становлення особистості.

На думку Л. І. Анциферової сім'ї належить ціла палітра властивих їй стимуляторів психосоціального розвитку дитини, найважливіші з яких – інтенсивність та багатство спілкування з дорослими, інтимні та стійкі емоційні контакти з постійними особами (батьком і матір'ю), батьківська любов і турбота. Це природні стимулятори, що найбільш повно відповідають потребам розвитку дитини, її емоційного світу і культури, багатого спектру вищих людських почуттів [5, с. 13].

І. С. Кон аргументує, що нема ні одного соціального чи психологічного аспекту поведінки підлітків, який би не залежав від їх сімейних умов.

Особливо важливого значення у формуванні системи цінностей набуває сім'я, яка виступає тим безпосереднім первинним середовищем, завдяки якому дитина входить у систему соціальних зв'язків, завойовує ті чи інші норми поведінки. Стосунки з дорослими членами сім'ї є важливим фактором соціалізації та соціальної орієнтації підлітка в навколишній дійсності, бо саме тут закладаються основи оцінки дитиною різноманітних життєвих ситуацій.

У ході опрацювання теоретичного матеріалу було виокремлено певні причини дефіциту спілкування між батьками та підлітками. Основні з них:

- Фізичний і фізіологічний розвиток підлітка, який ще називають пубертатним періодом. Сюди ж можемо віднести психологічні новоутворення. Найважливішим новоутворенням підліткового віку є становлення самосвідомості. Самосвідомість підлітка характеризується передусім відчуттям дорослості. Підліток намагається зайняти місце дорослого в системі реальних стосунків між людьми, тому для нього і мужність, і сміливість, і одяг важливі передусім у зв'язку з цією соціальною позицією.

- Недостатній рівень батьківської психологічної просвіти, а саме:

- підсилення взаємної довіри підлітків і батьків;
- кризові моменти розвитку підлітка;
- емпатійне розуміння дитини;
- глибокий постійний психологічний контакт із дитиною, діалог [3, с. 61]. Саме відчуття і переживання контакту з батьками дають підліткам можливість відчути й усвідомити батьківську любов, прихильність і турботу.

- Невміння, або небажання батьків навести контакт з підлітком, коли батьки зазвичай зайняті один одним, роботою, особистим розвитком, втрачають інтерес до внутрішнього світу, їхніх турбот і захоплень.

Відповідно до розглянутих проблем, було виявлено основні шляхи вирішення. На сьогоднішній день в більшості шкіл проводять години психології на батьківських зборах, а саме: «Психологічні особливості розвитку дитини підліткового віку», «Батьки є прикладом наслідування для дитини», «Способи вираження любові до дитини у підлітковому віці», «Емоції в сімейному житті». Також існує великий різновид психологічних клубів, центрів психологічної допомоги для дітей та їх батьків, в яких проводять, як тренінгові заняття, різні лекторії, бесіди, обговорення на теми: «Як досягти взаєморозуміння між батьками і дітьми», «Чи легко вам спілкуватися з вашими дітьми?», «Які ви маєте спільні інтереси у сімейному колі?». Психологічна робота окремо з підлітками та батьками, в яку входить проходження методик, тестів, консультаційна та просвітницька робота з підлітками, консультативно-терапевтична робота.

Таким чином, підводячи підсумок нашої роботи, можна відзначити, що проблема спілкування підлітків з батьками є дуже важливим аспектом. Так як гармонійна взаємодія підлітків з батьками обумовлює його сприятливе ставлення до самого себе і до оточуючого світу, надає віру в свої сили, в суспільні цінності і власну досконалість.

Список використаних джерел:

1. Бондарчук О. І. Психологія сім'ї: Курс лекцій; МАУП. – К.: МАУП, 2001. – 95 с.
2. Вікова та педагогічна психологія: курс лекцій. – К.: Каравела, 2005. – 399 с.
3. Лозниця В. С. Психологія і педагогіка: Навч. посіб. – К.: ЕксОб, 2000, 1999. – 302 с.

4. Методика діагностики доминирующей стратегии психологической защиты в общении В. В. Бойко / Практическая психодиагностика. Методики и тесты. Учебное пособие. Ред. и сост. Райгородский Д. Я. – Самара, 2001. – С. 281-287.

5. Психология подростка: Учебник / Под ред. А. А. Реана. – СПб.: Прайм-Еврознак, 2006. – 480 с.

6. Семиченко В. А. Психологія та педагогіка сімейного спілкування: Навч. посібник. – К.: Веселка, 1998. – 210 с.

Данілова О.О.

докторнат,

Міжрегіональна академія управління персоналом

Паначук А.Ю.

студент,

Національний педагогічний університет

імені М.П. Драгоманова

БАГАТОФАКТОРНИЙ ПІДХІД У КОРЕКЦІЇ БОЛЬОВИХ СИНДРОМІВ У ХВОРИХ З ДИСКОГЕННИМ ДОРСОПАТІЯМИ

За даними експертів ВООЗ поширеність больових синдромів досягає розмірів пандемії і є серйозною медичною і соціально-економічною проблемою для більшості країн. Наприклад, в Україні, болі різної локалізації – головний і лицьова біль, невропатії, міофасціальні болі, фіброміалгії, артралгії, вісцеральний біль з різною етіологією є другою за частотою первинного звернення за медичною допомогою, після респіраторних захворювань і третьої – госпіталізації. Якщо до цієї проблеми додати і інші больові синдроми, то дійсно вимальовується своєрідна епідемія болю.

Згідно з визначенням, затвердженим Міжнародною асоціацією з вивчення болю (IASP), «Біль – це неприємне відчуття і емоційне переживання, пов'язане з реальним або потенційним пошкодженням тканини або описувані в термінах такого ушкодження».

Біль виконує надзвичайну для організму сигнальну функцію, попереджаючи про зовнішній або внутрішній вплив, що ушкоджує. Як